თავისუფალი საქართველო

№26

10 - 16 ნოემბერი

1995 წ.

ფასი 20 თეთრი

WEEKLY NEWSPAPER TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA)

არჩევნებზე, რომლისაც არავის სჯერდა და რომელმაც მრავალი რამ გააცხადა

ეს არის არჩევნების შედეგების გაყალბების ერთ-ერთი ეფექტური მეთოდი: ამომრჩეველთა რაოდენობის ხელოვნური გაზრდა ან შემცირება, როცა უბანში ან ოლქში ვერ გროვდება კილებელი კვოტა - 50 %. პირველი იპულაციის საშუალებაა ე.წ. დამატები, ანუ იმ მოქალაქეთა სიები, რომლებიც სხვა ადგილებიდან ჩამოვიდნენ ოებით. ამგვარი ყალბი სახელები, ეროების შემთხვევაში, ათასობით შელება მოგროვდეს მილიონიანი ქალაქის შტაბით. ამიტომაც დამფიქრებელია, დესაც დამატებით სიებში ამომრჩეველთა ძალზე დიდი რაოდენობაა.

მაგალითად, ვაკის N8 უბანში ხმების

ნიშანდობლივია ისიც, რომ რიგ უბნებში ასევე არ იყო გამოკრული ამომრჩეველთა რაოდენობა. ბევრგან საარჩევნო ოლქებში გადაცემული შესაბამისი სიები არ ყოფილა დამოწმებული საუბნო კომისიების თავმჯდომარეების მიერ.

მაგალითად, მთაწმინდის N9 (თავმჯდომარე ოსეფაშვილი) და N5 საარჩევნო უბნებში არ ჰქონდათ გამოკრული შესაბამისი უბნის ამომრჩეველთა საერთო სიები.

ვაკის N12 საარჩევნო უბანში ხშირად იქნებოდა გაუგებრობა დამატებით სიებთან დაკავშირებით, რაც ზოგადად დამახასიათებელია სხვა უბნებისთვისაც.

ანიპულაციები ამომრჩეველთა რაოდენობით

თვლის დროს თავმჯდომარე გია კარაძემ დამატებით სიებში თავდაპირველად დააფიქსირა 266 ამომრჩევლის მოწილეობა, ხოლო შემდე (ალბათ, როცა არწმუნდა, რომ კვოტა არის) - 160 ოქალაქე.

ამის დასტურია კიდევ ერთი შემხვევა: მოქალაქე ელგუჯა ოთარის ძე ველიძემ ერთდროულად ხმა მისცა ორ ბგილას: დიდუბის ოლქის N1 საარჩევნო უბანში (ტატელაშვილის ქ. 8) ამატებითი სიით, სადაც მისი ნომერია 13 (ჩაწერის მიხედვით, აქ ეკუთვნოდა მის მიცემა) და N125 უბანში (134-ე ბუსული სკოლა), ასევე დამატებითი სიით. თანაც მიწერის ბარათი არ ჰქონია. ფლანშნაკვია, რომ მსგავსი შემთხვევების ფიქსირება განსაკუთრებით რთულია.

ამომრჩეველთა რაოდენობის ხელოვნური შემცირება, როგორც წესი, წინასწარაა განსაზღვრული და ხორციელდება ოოლქო ან საუბნო სიებიდან ამომრჩეველთა, ზოგჯერ ქუჩებისა და მთელი უბნების გამორიცხვით.

მეტად საგულისხმოა, რომ საქართველოში ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობის შესახებ ზუსტ ინფორმაციას არ ფლობს არავინ, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის ჩათვლით, სადაც, მათივე თქმით, გვითხრეს საორიენტაციო ციფრი - 3 200 000. თავად არ იციან, თუ ალავენ - ძნელი სათქმელია. არადა, ეს ინფორმაცია არამცთუ საიდუმლოა, არ უნდა წარმოადგენდეს, არამედ პირველადი ფაქტორია არჩევნების ჩატარება - არჩატარების დასადგენად და მას უნდა ფლობდეს ფართო საზოგადოება.

დაფიქსირდა ბარნოვის ქუჩის მაცხოვრებელთა საერთო სიებიდან გამორჩენის მრავალი ფაქტი. ამ უბანში 3 400 ამომრჩეველიდან გამოცხადდა 2 039.

ვაკის N2 უბანში (ტოპოგრაფიული ტექნიკუმი) მეთვალყურეებს არ უთხრეს ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობა. რამდენიმე ქუჩა გამორჩენილი იყო სიიდან და მისი მაცხოვრებლები ჩიოდნენ, არ იცოდნენ, რა ექნათ.

ნაძალადევის ოლქში - ჩაპაევისა და გრუზინსკის ქუჩები, ხორნაბუჯის 42-ე კორპუსი - მთლიანად გამორჩენილი იყო სიებიდან.

ამ საკითხთან უშუალო კავშირშია გაცემული ბიულეტენების რაოდენობის აღნუსხვაც. ამდენად, დამფიქრებელია ასეთი ფაქტებიც: მთაწმინდის N10 საარჩევნო უბნის თავმჯდომარემ ვერ შეძლო პასუხი გაეცა მეთვალყურეთა კითხვაზე, რამდენი ბიულეტენია შემოსული. ეს ასევე არ იცოდა საბურთალოს N21 საუბნო კომისიის თავმჯდომარემაც. ვაკის N17 უბანში (წყნეთი) არჩევნებში მონაწილეობა მიიღო ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობის (2480) 39%-მა, დამატებით სიებში შეყვანილი იყო 75 მოქალაქე. უბანს გადაეცა ორივე სახის 2 895 ბიულეტენი, კენჭისყრისას კი გამოყენებული აღმოჩნდა საპარლამენტო არჩევნების 1 007, ხოლო პრეზიდენტოო არჩევნების - 1 042 ბიულეტენი, 313 - დაკლდათ.

საბურთალოს N30 საარჩევნო უბანში ყუთის გახსნის შემდეგ აღმოჩნდა უბნის ამომრჩეველთა საერთო რაოდენობაზე მეტი საპრეზიდენტო ბიულეტენი.

რა მოხდა აბაშაში?

სიყალბე, რომელიც ამხელს არჩევნების რეალურ სახეს

6 ნოემბერს, დილის 5 საათისთვის, აბაშის საარჩევნო ოლქის კომისიის თავმჯდომარის, კუკური ლაზარეშვილის მიერ გამომახებული იქნა შეაერადებული რაზმი, რათა ოთახებიდან გაეყვანათ ათი ადგილობრივი დამკვირვებელი, რომლებიც მანამდე ესწრებოდნენ ხმების დათვლას.

ამ ფაქტის გამო შეშფოთებულმა მოსახლეობამ თავშეყრა დაიწყო საარჩევნო კომისიის შენობის წინ. დღის 14.00 საათისთვის, ანუ იმ დროისთვის, როდესაც იქ მოვიდნენ ბრიტანეთის ჰელსინკის ჯგუფის დამკვირვებლები, არჩევნების შედეგები ჯერ კიდევ არ იყო გამოცხადებული, მიუხედავად იმისა, რომ ამ ოლქში ამომრჩეველთა რაოდენობა მცირეა - სულ 23 000 ამომრჩეველი.

დაახლოებით 15 წუთში კომისიამ გამოაცხადა, რომ მაჟორიტარული სიებით, უმნიშვნელო სხვაობით (5,376 - 4,484) გავიდა დამოუკიდებელი კანდიდატი.

N 24 საუბნო კომისიის რამდენიმე წევრმა, შეშფოთებულმა ამ რეზულტატებით, სთხოვა დამკვირვებლებს თვალყური ედევნებინათ საპრეზიდენტო ბიულეტენების დათვლის პროცედურაზე, რათა არ მომხდარიყო შედეგების გაყალბება. კომისიის წევრებმა დამკვირვებლებს გაანეს შემაჯამებელი ოქმების დედნები. ამ ოქმების შედარებამ საოლქო კომისიის ოქმებთან გამოამჟღავნა მეტად მნიშვნელოვანი გაყალბება.

აბაშის N1 საარჩევნო ოლქში, ოქმის თანახმად, 632 ხმა ეკუთვნოდა შევარდნაძეს, 1090 ხმა - პატიაშვილს. სოფელ ნესაკოვოს N17 საარჩევნო უბანში შედეგები ასეთი იყო: 189 - შევარდნაძეს, 442 - პატიაშვილს.

[illegible] ოქმებთან ამ [illegible] ნების შედარებისას გამოირკვა, რომ ორივე შემთხვევაში შედეგები შესაცვლელი იყო შევარდნაძის სასარგებლოდ - ხმების რაოდენობა პირიქით [illegible] დაფიქსირებული. ბრიტანეთის ჰელსინკის ჯგუფის წევრმა ორივე [illegible] გადაიღო ფოტოასლები.

როდესაც დამკვირვებ[illegible] კომისიის ოფიციალური ხელმოწერების ყურადღება მიექცეოთ ოქმ[illegible] ორის არსებული შეუსაბამობისთვის [illegible] ნიშნოს, რომ ამ საუბარს [illegible] ცენტრალური საარჩევნ[illegible] მომადგენელი), ერთ-ერთმ[illegible] დასტაცა ოქმს და, რაც [illegible] ურია, შეეცადა მის გადამალვას.

7 ნოემ[illegible]

[illegible]

შედგენილი წისასწარი [illegible]

განცხადება

1995 წლის 5 ნოემბრის არჩევნების შესახებ

ჩვენს მიერ არაერთგზის იქნა განცხადებული, რომ უცხოეთში მცხოვრები ქართული პოლიტიკური ემიგრაციის დიდი ნაწილი არ ცნობს კანონიერად ხელისუფლებას, რომელიც 1992 წლის იანვრის სახელმწიფო გადატრიალების შედეგად მოვიდა ქვეყნის სათავეში.

ჩვენ ისიც მრავალგზის აღვნიშნეთ, რომ საქართველოს დღევანდელი ადმინისტრაცია ძალდატანებით ახორციელებს სახელმწიფოსთვის დამღუპველ პოლიტიკას, რის შედეგად საქართველომ ფაქტობრივად დაკარგა დამოუკიდებლობა, მოხდა საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის რღვევა, ქვეყანაში მწვავე პოლიტიკური და ეკონომიკური კრიზისი შეიქმნა.

ჩვეულებრივ, საპრეზიდენტო და საპარლამენტო არჩევნები ნებისმიერი ცივილიზებული ქვეყნის დემოკრატიული განვითარების აუცილებელი პირობაა. მაგრამ, არ შეიძლება არჩევნები მივიჩნიოთ კანონიერად, როცა მასში არ მონაწილეობს მოსახლეობის თითქმის მეოთხედი, როცა იგი ვერ ტარდება ქვეყნის ყველა რეგიონში უკლებლივ, როცა მას ბოიკოტს უცხადებს პოლიტიკურ პარტიათა დიდი ნაწილი, როცა იგი ტარდება ადამიანის უფლებათა უხეში დარღვევის ფონზე, პოლიტიკური რეპრესიებისა და ოპოზიციური აზრის სრული უგულებელყოფის ატმოსფეროში. ამგვარი არჩევნები, ჩვენის ღრმა რწმენით, ქვეყანას სიკეთეს ვერ მოუტანს, მასში მონაწილეობა [illegible] სხვა არაფერია, თუ არა საქართველოში არსებული [illegible] ტატორული რეჟიმის გახანგრძლივების ხელშეწყობა.

გამოვიქვამთ ჩვენს მხარდაჭერასა და სოლიდარობას იმ პოლიტიკურ პარტიათა, საზოგადოებათა და [illegible] ზაციათა მიმართ, რომლებიც ბოიკოტს უცხადებ[illegible] ნოემბრის საპრეზიდენტო და საპარლამენტო [illegible] და მტკიცედ განაგრძობენ უშეღავათო ბრძოლ[illegible] თველოში კანონიერებისა და დემოკრატიზ[illegible] ენად.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი
საბჭოს პრეზიდიუმის წევრ[illegible]

მედეა თუმანიშვილ[illegible]

ასოციაცია "საფრანგეთი-საქართველო"
სახელით, საქართველოს [illegible]
წარმომადგენელი საფრანგ[illegible]
ოთარ ზურაბიშვ[illegible]

სამხედრო-საარჩევნო რექიემი

დუშეთის N1 საარჩევნო უბანში, დილის 8 საათზე, საუბნო კომისიის თავმჯდომარემ აბესალომ იორდანიშვილმა სამხედრო ნაწილში არჩევნების ჩატარებლად, კომისიის დანარჩენ წევრებთან შეუთანხმებლად, სამხედრო პირებს შესაბამისი დოკუმენტაციის გარეშე გადასცა საარჩევნო ბიულეტენები, როგორც თავად აცხადებს, 200-200 ცალი და კომისიის ორი წევრიც გააყოლა. მაგრამ აღნიშნულ წევრებს - პაატა ჯავახიშვილსა და ვალერიან ზანდარაშვილს - კომისიის წევრები მთელი დღის განმავლობაში ხედავდნენ საარჩევნო უბანში, ხოლო ჯავახიშვილი თავად აცხადებს, რომ არ ყოფილა სამხედრო ნაწილში. 16.00 საათზე საარჩევნო ყუთი კომისიაში მოიტანა ორმა სამხედრო პირმა - ნაწილის უფროსმა ნიკოლეიშვილმა და გვარდიის თანამშრომელმა თენგიზ ღარიბაშვილმა. ამდენად, დუშეთის სამხედრო ნაწილში არჩევნები ჩატარდა კანონის უხეში დარღვევით, კომისიის წევრთა დაუსწრებლად. ამ ფაქტს ადასტურებენ როგორც N1 უბნის კომისიის წევრები (ქ. ყვანია, ზ. ძიძიშვილი, თ. საღირაშვილი, მ. კახიშვილი (სულ 8 პირი), ისე **დუშეთის N28 საოლქო** საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე გრიგოლაშვილი და კომისიის წევრები - ზ. წითლაური, ფ. მირზაშვილი და სხვ.

რეპორტაჟი საარჩევნო უბნებიდან

5 ნოემბერს "თავისუფალი საქართველოს" კორესპონდენტები და 60 დამკვირვებელი აბრუვებდნენ ინფორმაციას და მეთვალყურეობას აწარმოებდნენ არჩევნების მიმდინარეობაზე საქართველოს სხვადასხვა საარჩევნო ოლქებსა და უბნებში. შედეგები მეტად საგულისხმო და დამაფიქრებელია.

მოქალაქეთა კავშირი აგრძელებს აგიტაციას

მთაწმინდის N1 საარჩევნო ოლქის N4 საარჩევნო უბანში (ლეონიძის ქ. 13, მსახიობის სახლის შენობა) მასიურად ირღვეოდა ხმის ფარულად მიცემის წესი, რასაც ამართლებდნენ კაბინების სიმცირით. შენობის შუშებზე შიგნიდან გაკრული იყო საგიტაციო პლაკატები. ასევე არ იყო ჩამოხსნილი პლაკატები N2 საარჩევნო უბანში.

ერთ ამომრჩეველს ჰქონდა სამი ამომრჩევლის ბიულეტენი. მეთვალყურეებმა დროზე შეამჩნიეს და შეაჩერეს მოქალაქე, რომელმაც მათ განუცხადა, რომ ბიულეტენები მისცა კომისიის წევრმა ხაირა ეპიტაშვილმა. ამ უკანასკნელმა კი თავი იმით იმართლა, რომ ამის ნება დართო კომისიის თავმჯდომარემ.

ამავე უბანში ედპ-ს წარმომადგენელმა ყუთში ჩაყარა რამდენიმე ბიულეტენი, რაც შემჩნეულ იქნა მეთვალყურეთა მიერ, რის გამოც მან ვერ მოასწრო სამი ბიულეტენის (2 მაჟორიტარისა და 1 პროპორციულის) ჩაყრა.

N4 უბნიდან ავადმყოფი ამომრჩევლებისთვის გაიტანეს 46 ბიულეტენი. რომელთაგან 12 დაბრუნდა საარჩევნო უბანში, ხოლო შემდეგ გაქრა. შედგენილ იქნა აქტი, რომელსაც ხელს აწერენ დამკვირვებლები და კომისიის წევრები - ქ. დარცმელია, ვ. ფირცხელიანი, ბ. ვაშაკიძე, ლ ლურწკაია და სხვები.

მთაწმინდის N7 საარჩევნო უბანში დილიდანვე შეიმჩნეოდა მოქალაქეთა კავშირის წევრთა და მხარდამჭერთა აქტიურობა. ისინი, საარჩევნო კანონის დარღვევით, შეუფარავად ეწეოდნენ აგიტაციას შევარდნაძის სასარგებლოდ. ედუარდ შევარდნაძის ნდობით აღჭურვილი პირი ლილი კალანდარიშვილი ჯიხურებამდე აცილებდა ამომრჩევლებს, რაზედაც რამდენიმე დამკვირვებლის შენიშვნა დაიმსახურა, მაგრამ მაინც არ იშლიდა თავისას. მას ხელში ეჭირა ედუარდ შევარდნაძის წიგნი გარეკანზე მისი სურათით. მოხუცებსა და ინვალიდებზე საგანგებოდ იყენენ მიჩენილები მოქალაქეთა კავშირის აქტივისტები და ზემოქმედებას ახდენდნენ მათზე, მიუწოდებდნენ ხმა მიეცათ მათი *კავშირისთვის.

კომისიის წევრი კორეინევსკი, მეთვალყურეების შენიშვნების მიუხედავად, ხმამაღლა ეწეოდა პროპაგანდას მოქალაქეთა კავშირის სასარგებლოდ, ზემოქმედებას ახდენდა ამომრჩევლებზე ჯიხურებში შესვლით.

მოქალაქეთა კავშირის მხარდამჭერნი აგრესიულად რეაგირებდნენ მეთვალყურეთა შენიშვნებზე, ემუქრებოდნენ მათ, იწევდნენ საცემრად. მათ შორის "ქვეშის საათის" წამყვანი ჩაჩუა და ლილი კალანდარიშვილი. ამომრჩეველმა ნახი ბოკუჩავამ, რომელიც თავის ქალიშვილთან ერთად აფრიალებდა შევარდნაძისა და მამუკა არეშიძის სურათებს, მეთვალყურის შენიშვნაზე მისკენ გაიწია და თვალების ამოთხრით დაემუქრა.

ამ უბანში დაფიქსირებულია არასრულწლოვანი დავით შიოლაშვილის (დბ. 01.12.77) მონაწილეობა არჩევნებში. ასევე ყოველგვარი დაბრკოლების გარეშე ? სცა ხმა სხვა საარჩევნო ოლქს მიმაგრებულმა მოქალაქე სოფოკლეს (დბ. 1932, მცხ. დიდ დიღომში, 1-ლი შიკრორაიონი, კორპ. 27).

ბიულეტენები ლაბადის ჯიბიდან

ვაკის N 2 საარჩევნო ოლქში ასევე არ იყო მოხსნილი საარჩევნო პლაკატები (NN 17, 37, 38), ირღვეოდა ხმის ფარულად მიცემის პროცედურა. ზოგან, მაგალითად, **N12 საარჩევნო უბანში** (სულხან-საბას სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტი), სულ ორი ან სამი ჯიხური იყო და ამის გამო შეიქმნა რიგები.

N8 უბანში ორი საარჩევნო ყუთიდან ერთი არ იყო დალუქული.

N17 უბანში (წყნეთი) არ იყო გაკრული პარტიების სიები, სამაგიეროდ გაკრული ჰქონდათ მოქალაქეთა კავშირის საგიტაციო პლაკატები. მეთვალყურეებმა სიებში აღმოაჩინეს, რომ 6 პიროვნებას სამჯერ და ოთხჯერ ჰქონდა გავლილი რეგისტრაცია.

ვაკის N19 საარჩევნო უბანში საარჩევნო ყუთის გახსნის შემდეგ, როდესაც მაგიდაზე გადმოიყარა საარჩევნო ბიულეტენები, საუბნო კომისიის თავმჯდომარის მოადგილე გენო აბაშიძე შეეცადა მათში შეერია ლაბადაში გადამალული ბიულეტენები. კომისიის წევრებმა ეს შენიშნეს და ხელიდან გამოსტაცეს ყალბი ქაღალდები. აღმოჩნდა, რომ 35 ცალიდან, საპრეზიდენტო ბიულეტენებში ყველგან შემოხაზული იყო მე-5-ე (ანუ შევარდნაძე), მაჟორიტარულში: მე-19-ე, ხოლო პარტიულ სიებში: 16 ცალზე - 45-ე (სმკ), ხოლო 18 ცალზე - 26-ე (ედპ), მხოლოდ ერთი იყო ცარიელი. ბიულეტენები დაილუქა და გაიგზავნა საოლქო კომისიაში.

"მოქალაქეთა" მოკრძალებული საუზმე საარჩევნო კომისიებისთვის

ისნის რაიონის N 5 უბანს საღამოს ექვსი საათისთვის ეწვია ისნის რაიონის გამგებლის მოადგილე (ყოფილი რაიკომის მდივანი) მანანა გოჩალეიშვილი და როდესაც შეიტყო შედეგები - სიაში მყოფი 2 614 ამომრჩევლიდან უბანში გამოცხადებული იყო 800-მდე - განურისხდა კომისიის წევრებს, რომლებიც ამაოდ ცდილობდნენ დაერწმუნებინათ იგი თავიანთ უდანაშაულობაში. დასტურად კომისიის წევრებმა აჩვენეს 100-ზე მეტი საარჩევნო ბარათი, რომელიც გამოწერილი იყო გარდაცვლილ მოქალაქეებზე. მ. გოჩალეიშვილმა უყოყმანოდ გასცა ბრძანება, შემოეარათ სახლები და მოეყვანათ ამომრჩევლები, რასაც წინ აღუდგნენ მეთვალყურეები.

ამავე ოლქის N 6 (მე-5-ე გიმნაზია, ფილატოვის ქ.N 16) უბანში მეთვალყურე ნ. ქემოკლიძემ დაფიქსირა მეთვალყურეების -ჯანაშვილისა და ბუხიას მიერ ერთი ამომრჩევლისგან ორი ბიულეტენის ჩაშვებისა და მოქალაქის მიერ სხვისი პასპორტით ხმის მეორედ მიცემის მცდელობა.

ისნის N 17 უბანში (87-ე სკოლა, ქეთევან წამებულის ქ.N 90ა) ყუთის გახსნისას ერთ-ერთმა მეთვალყურემ დაინახა, რომ კომისიის წევრმა ჯიბიდან ამოიღო ბიულეტენები და შეურია ქაღალდების გროვას. კომისიის თავმჯდომარემ არ ჩათვალა საჭიროდ ამ ფაქტის გახმაურება.

შუადღისას **ისნის N 5 საარჩევნო ოლქის** უბნებში მოქალაქეთა კავშირის წარმომადგენლები კომისიის წევრებისა და მეთვალყურეებისთვის არიგებდნენ საუზმეს. როდესაც მიუთითეთ ამ აქციის უკანონობაზე, **N17 უბნის** მეთვალყურე ქ. მაისურაძემ გაიკვირვა, რა არის ცუდი ამაშიო.

N 14 უბანში თავმჯდომარე მარინა კოკელაშვილმა დილიდან შიდა რადიოსაზით წამოიწყო აგიტაცია შევარდნაძისა და მოქალაქეთა კავშირის სასარგებლოდ, რამაც გამოიწვია კომისიის წევრთა და მეთვალყურეთა აღშფოთება და იგი გაათავისუფლეს თავმჯდომარეობიდან.

ვის აქვს კომისიის ბეჭედი?

ჩუღურეთის N 7 საარჩევნო ოლქის N 2 საარჩევნო უბანში (30-ე სკოლა) ხმის მისაცემი ყუთის გვერდით იჯდა მაჟორიტარი დეპუტატობის კანდიდატის თეიმურაზ ანდრიაძის ნდობით აღჭურვილი პირი და თან ხელთ ეჭირა საუბნო კომისიის ბეჭედი, რომლითაც აღინიშნება ბიულეტენები და ოქმები. კანონის თანახმად, ეს წარმოადგენს უხეშ დარღვევას.

ჩუღურეთის N 4 საარჩევნო უბანში ამომრჩეველი ციცინო მამულაშვილი სხვის მაგივრადაც აძლევდა ხმას. მაჟორიტარულის ბიულეტენების ჩაყრის შემდეგ იგი შეამჩნიეს და დანარჩენის ჩაყრა ვერ მოასწრო. ამ ფაქტთან დაკავშირებით შედგენილ აქტს, ადგილობრივ მეთვალყურეებთან ერთად, ხელი მოაწერა საერთაშორისო დამკვირვებელმა ფინეთიდან აილა ნინიგა კეპომ.

ხელმოსაწერ ჟურნალებს "უფრთხილდებიან"

საბურთალოს N 12 საარჩევნო უბანში ამომრჩეველთა ხელმოსაწერი ჟურნალები გაიტანეს ხმის მისაცემი დარბაზიდან, რამაც კომისიის წევრებისა და დამკვირვებლების (მათ შორის "თავისუფალი საქართველოდან" მანანა მელაძე) პროტესტი გამოიწვია. კომისიის თავმჯდომარემ უარი განაცხადა ხელი მოაწერა ამ ინციდენტთან დაკავშირებით შედგენილ აქტზე. 6 ნოემბერს დამკვირვებელმა მიაკითხა საოლქო კომისიას საჩივრით, მაგრამ კარი დაკეტილი დახვდა, ხოლო ცსკ-ში დამკვირვებელი იმ დღეს საერთოდ არ შეუშვეს.

უცხოელი დამკვირვებლების დიდი ნაწილი მთელი დღის განმავლობაში **დასეირნობდა სასტუმრო "მეტეხის"** მიდამოებში და ტკბებოდა თბილისური პეიზაჟებით. საღამოს მათგან ორმა - **კანადის პარლამენტის წევრებმა** ჯიმ ჯორდანმა **და** პიტერ ტიმეიერმა - **შემოიარა სასტუმროს** მეზობლად **N 16 უბანში. მათ აცნობეს კომისიასა** და **მეთვალყურეებს, რომ კანადაში უკვე თოვლია** და **განაგრძეს საღამოს მოციონი.**

შევარდნაძის პორტრეტი ინტერიერში

საერთაშორისო დამკვირვებლები ნორვეგიიდან დაესწრნენ არჩევნების მსვლელობას **მცხეთის N 27 საარჩევნო ოლქის ნიბბისის N 8 საარჩევნო** უბანში, სადაც მათ წარმოუდგათ შემდეგი სურათი:

საარჩევნო უბნის თავმჯდომარის, შოთა ხუტაშვილის კაბინეტთან იდგა ამომრჩეველთა რიგი ბიულეტენებით ხელში. თავმჯდომარე იჯდა თავის სამუშაო მაგიდასთან, ხოლო მის პირისპირ მჯდომი ამომრჩეველი მისი მეთვალყურეობის ქვეშ ავსებდა ბიულეტენს. დანარჩენები მოთმინებით ელოდნენ თავიანთ რიგს.

დამკვირვებელთა დანხვაზე ბნი ხუტაშვილი შეშფოთდა, ამომრჩეველი სასწრაფოდ გაისტუმრა ოთახიდან და პირმღიმარი მიეგება სტუმრებს. შეკითხვაზე, თუ როგორ მიმდინარეობს არჩევნები, კომისიის თავმჯდომარემ რახით უპასუხა, რომ არჩევნები მიმდინარეობს ბრწყინვალედ, ამომრჩეველთა არნახული აქტიურობით გამოირჩევა და რომ უკლებლივ ყველა ხმას აძლევს ედუარდ შევარდნაძეს. მან მიანიშნა მის კაბინეტში კედელზე დაკიდებულ შევარდნაძის პორტრეტზე, რომელზეც პრეზიდენტობის კანდიდატი იყო აღბეჭდილი პოლიტბიუროს წევრობის კანდიდატობის ხანაში. ხუტაშვილმა განაცხადა, რომ მან წინასწარ დაიჭირა თადარიგი, ვინაიდან არჩევნების შედეგები მასში ეჭვს არ იწვევს.

დამკვირვებელთა შეკითხვაზე, თუ რამდენი ადგილობრივი დამკვირვებელი ესწრება არჩევნებს, ხუტაშვილმა უპასუხა, რომ რეგისტრირებულია ხუთი დამკვირვებელი, მაგრამ, სამწუხაროდ, ამჟამად ადგილზე არ არიან, სადღაც გაეიდ-გამოვიდნენ.

შეამჩნია რა სტუმრებს გაკვირვება, თავმჯდომარემ მოიხმო იქვე მდგომი პიროვნება, რომელთანაც ხანმოკლე მოთათბირების შემდეგ განაცხადა - "ადგილობრივ დამკვირვებელთა რიცხვია შვიდი და მათ მოსვლას წუთი-წუთზე ველოდებითო". მრჩეველთან ხელმეორე მოთათბირების შემდეგ, ადგილობრივ დამკვირვებელთა რიცხვი თოთხმეტამდე გაიზარდა და ერთ-ერთ მათგანად სტუმრებს სწორედ ხსენებული "მრჩეველი" გააცნო.

არჩევნების დღეს ხომ აკრძალულია პროპაგანდა...

კასპის N 30 საარჩევნო ოლქის **სოფელ ოელიანის N 32 საარჩევნო** უბანში საერთაშორისო დამკვირვებლებს შეეგება საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე ნუგზარ ასანიშვილი. გაეცნო თუ არა დამკვირვებლებს, მან იქვე წარუდგინა სტუმრებს სოფლის გამგებელი და შევარდნაძის ნდობით აღჭურვილი პირი. თავმჯდომარისთვის დამკვირვებელთა მიერ დასმულ შეკითხვებზე პასუხებს გამგებელი და შევარდნაძის რწმუნებული იძლეოდნენ, ასლანიშვილი კი მხოლოდ თვალებში შესცქეროდა მათ და თავის ენერგიული ქნევით აძლევდა დასტურს.

საარჩევნო უბნის ოთახის კედლებზე "პლაკატები ისე მაგრადაა დაწებებული, რომ ვერ ავახიეთო".

უეცრად, იქვე მდგომი ახალგაზრდა მივარდა შევარდნაძის პლაკატს და ხელის მარდი მოძრაობით ჩამოხია იგი. დამკვირვებელთა შეკითხვაზე, თუ რატომ ჩამოხია მან შევარდნაძის პორტრეტი, მღელვარებისგან პირზე ოფლგადმდინარე ახალგაზრდამ შესაშური სიზუსტით გაიმეორა სტუმრების შეგონება: "არჩევნების დღეს ხომ აკრძალულია პროპაგანდა".

ქართლის ცხოვრების (საარჩევნო) ქრონიკები

5 ნოემბერს "თავისუფალი საქართველოს" კორესპონდენტებმა 60 დამკვირვებელი აბრუვებდნენ ინფორმაციას და მეთვალყურეობას აწარმოებდნენ არჩევნების მიმდინარეობაზე ქართლის სხვადასხვა საარჩევნო ოლქებსა და უბნებში. შედეგები მეტად საგულისხმო და დამაფიქრებელია.

"კაი რამეები" უცხოელი დამკვირვებლებისთვის

დოესის N 33 საარჩევნო უბანში ყველაფერი უკვე მომზადებული იყო საზღვარგარეთელი მეთვალყურეების დასახვედრად: საარჩევნო ყუთის გარშემო ჭირისუფლებივით ჩამომსხდარი კომისიის წევრები და ადგილობრივი დამკვირვებლები დაძაბული მდუმარებით შეხედნენ შემოსულ სტუმრებს.

სანამ კომისიის თავმჯდომარე ნელი ბაიდაური პატაკს აბარებდა ერთ-ერთს რუსულ ენაზე მოსაუბრე მეორე დამკვირვებელი გამოელაპარაკა ქალიშვილს, რომელმაც თავი ადგილობრივ დამკვირვებლად წარადგინა. სტუმრის შეკითხვაზე, თუ ვის მიერ არიან ისინი გამოგზავნილი - პარტიების, თუ ადგილობრივი ადმინისტრაციის, - ქალიშვილმა შეუფარავი კეკლუცობით მიუგო, რომ ყველანი ადგილობრივი ხელისუფლების მითითებით ესწრებიან არჩევნებს.

ქ-ნ ნელი ბაიდაურს, რომელიც შორიახლოდან შესცქეროდა გოგონასა და მეთვალყურის საუბარს, გულმა ცუდი უგრძნო და მავედრებელი ხმით აღმოხდა: "გოგო, კაი რამეები უთხარი რა, შენ ჭირიმე, კაი რამეები..."

ცსკ დამკვირვებლებისა და პრესის წინააღმდეგ

როგორც ცნობილია, ცენტრალურმა საარჩევნო კომისიამ არ მისცა აკრედიტაცია ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო საზოგადოების ოთხ დამკვირვებელს, ვითომ იმ მოტივით, რომ ისინი საქართველოს მოქალაქენი არიან. სრულიად ნათელია, რომ კომისიას არ აწყობდა თავად ეს პიროვნებები, რომლებიც, ერთის მხრივ, კარგად იცნობენ ადგილობრივ "დემოკრატიულ" წესებს და ადგილად არ მოტყუვდებოდნენ დარღვევათა დაფიქსირებისას, მეორეს მხრივ კი - საერთაშორისო სტატუსით ისარგებლებდნენ. ამას ადასტურებს ის ფაქტიც, რომ ცსკ-ს თავმჯდომარის მოადგილემ გია ზესაშვილმა ერთ-ერთი მათგანი, ვინც ადრე მოასწრო რეგისტრაციის გავლა, კერძოდ, ზვიად ბაბეური 5 ნოემბერს 17.00 საათზე არ დაუშვა კომისიაში, თან უთხრა - "შენ აქ ყოფნა არ გეკუთვნისო".

ნიშანდობლივია, რომ ასევე არ იქნა დაშვებული ცენტრალურ კომისიაში გაზეთ "თავისუფალი საქართველოს" მიერ წარგზავნილი და რეგისტრირებული დამკვირვებელი ზურაბ წულაია. როგორც შევიტყვეთ, არჩევნების დღეს ცსკ-ს კარი საერთოდ დაიარაზა პრესის წარმომადგენლებისთვის.

ბუნებრივია, რომ ზემდგომ კომისიას, სადაც თავს იყრის მთელი ინფორმაცია არჩევნების მიმდინარეობის შესახებ, არ სურდა მეოთხე ხელისუფლების ჭირვეული მეთვალყურეობის ქვეშ მუშაობა ? ასე უფრო ხელსაბსნელი იქნებოდა.

როგორც ჩანს, ეს მაგალითი მისაბაძად გახდა საარჩევნო უბნებისთვისაც. გელდანის **N9 საარჩევნო უბანში** (ახმეტელის სახელობის თეატრი) "თავისუფალი საქართველოს" წარმომადგენელს ასმათ ბაკურაძეს პოლიციის თანამშრომელმა, რომელმაც თავისი ვინაობა არ დასახელა, ჩამოართვა გაზეთის რედაქტორის მიერ დამოწმებული წარდგინება და დაჭერით დაემუქრა.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

არჩევნებზე ციხეში

... ჩვენთან პოლიტპატიმრები არ არიან, ჩვენ მხოლოდ ზვიადისტები გვყავს...

არჩევნების დღეს საერთაშორისო დამკვირვებლები (ფინეთის ჰელსინკის ჯგუფიდან აილა ნინმა კეპო და ISHR-დან ლალი ლომაძე) ეწვივნენ თბილისის ორ-ოთახიანი ციხესა და ციხის რესპუბლიკურ საავადმყოფოს, მაგრამ ისინი არ დაუშვეს არც ადმინისტრაციული წესით დაკავებულთა იზოლატორში და არც საავადმყოფოში, ვინაიდან აქ ჯერ არ იყვნენ მზად არჩევნებისთვის. პატიმრებთან შესახვედრად კი ორივე ადგილას მოითხოვეს დემურ მიქაძისა და გივი ყვარელაშვილის ნებართვა.

დამკვირვებლებმა მიაკითხეს შსს სასჯელთა აღმასრულებელი სამმართველოს უფროსს გივი ყვარელაშვილს, რომელმაც დამკვირვებლები საკმაოდ ცივად მიიღო. მას აშკარად არ ესიამოვნა, რომ საერთაშორისო დამკვირვებლის სტატუსით ეწვია საქართველოს მოქალაქე, რომელიც კარგად იცნობდა არსებული პენიტენციარული სისტემის წეს-ჩვეულებებს.

როდესაც იგი გაღიზიანებული ესაუბრებოდა ქ-ნ ლალი ლომაძეს, სწორედ ამ დროს ოთახში შემოვიდა ISHR-ის წევრი ლია ბერუაშვილი და სამმართველოს უფროსს თავისი მოწმობა წარუდგინა. ყვარელაშვილმა მას, ყოველად უმიზეზოდ, ყვირილი დაუწყო და უთხრა: "თქვენ აქ შემოსვლის უფლება არა გაქვთ, მე სისხლის სამართლის საქმეს აღვძრავ თქვენზე. თქვენ ზეწოლას ახდენთ დამკვირვებლებზე". ქნმა ლიამ დაიმოწმა სტუმრის თარჯიმანი, რომ ოთახში შემოსვლის შემდეგ მას არც ერთი სიტყვა არ უთქვამს ინგლისურად, რამაც ყვარელაშვილი კიდევ უფრო გაახელა.

დამკვირვებლებს უარი უთხრეს ციხეში შეშვებაზე მანამ, სანამ არ იქნებოდა მოწყობილი საარჩევნო ოთახი, და გამოისტუმრეს. დამკვირვებლები კვლავ ეწვივნენ ციხეს მოგვიანებით. აქ უკვე ორ სართულზე მოწყობილი იყო საარჩევნო ჯიხურები და ყუთები. არჩევნებმა ექსცესების გარეშე ჩაიარა. ციხის ერთ-ერთმა თანამშრომელმა საერთაშორისო დამკვირვებლის კითხვაზე, არიან, თუ არა ციხეში პოლიტპატიმრები, უპასუხა: "არა, ჩვენთან პოლიტპატიმრები არ არიან, ჩვენ მხოლოდ ზვიადისტები გვყავს".

ტელევიზია და პროკურატურა არღვევენ კანონს

4 ნოემბერს, არჩევნების წინადღეს, საქართველოს ტელევიზიამ გაავრცელა რესპუბლიკის პროკურატურის პრესცენტრის განცხადება იმის თაობაზე, რომ 29 აგვისტოს ტერაქტის წარმატებით დამთავრების შემთხვევაში, სახელმწიფოს სათავეში უნდა მოსულიყო ხსნის კომიტეტი, რომლის შემადგენლობაშიც უნდა შესულიყო ჯუმბერ პატიაშვილი. ამ ფაქტთან დაკავშირებით, ცენტრალური საარჩევნო კომისიის შვიდმა წევრმა, მათგან თინა შანშიაშვილმა, ივეტა კილურაძემ, ირაკლი გოგორიშვილმა და სხვ., წერილობითი პროტესტი განაცხადეს და მოითხოვეს საკითხის განხილვა ცსკ-ს სხდომაზე. პროკურატურის პრესცენტრისა და საქართველოს ტელევიზიის მოქმედება მათ მიერ შეფასებულია როგორც საარჩევნო უფლების შესახებ კანონის უხეში დარღვევა და საარჩევნო პროცესში ჩარევა.

იმავე დღეს საქართველოს ტელევიზიის პროგრამა "აუდიენციაში", წინასაარჩევნო კამპანიის ფარგლებში ითქვა, რომ პროკურატურის მიერ გაცემულია სანქცია ჯაბა იოსელიანის დაპატიმრების შესახებ. ჯაბა იოსელიანმა ცსკ-სა და რესპუბლიკის პროკურატურაში შეიტანა პროტესტი, სადაც ნათქვამია, რომ ეს ინფორმაცია ცილისმწამებლურია და არღვევს უდანაშაულობის პრეზუმფციასა და კანონს არჩევნების შესახებ. იგი თვლის, რომ ეს გაკეთდა ამომრჩევლებზე ზეგავლენის მიზნით.

5 ნოემბერს, არჩევნების მიმდინარეობისას, საქართველოს ტელევიზიის მეორე არხმა და ტელეკომპანია "კავკასიამ" გადმოსცეს ინტერვიუ ედუარდ შევარდნაძესთან, რომელიც აშკარა პროპაგანდისტულ ხასიათს ატარებდა. ეს ფაქტი ასევე მიჩნეულია საარჩევნო კანონის უხეშ დარღვევად.

გაზეთ "ახალი თაობისა" და საგენტო BGI-ს ინფორმაციებზე დაყრდნობით

ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში მხარი დაუჭირეს შევარდნაძეს

საბურთალოს N39 უბანში, ფსიქიატრიულ საავადმყოფოში 200 ავადმყოფიდან არჩევნებში მონაწილეობის უფლება ჰქონდა 120-ს. მათ, ყველამ უკლებლივ, ხმა მისცეს ედუარდ შევარდნაძეს, მაგრამ... სასტიკი უარი განაცხადეს საარჩევნო სიებში თავიანთი ხელმოწერების დაფიქსირებაზე. მედპერსონალის ახსნა-განმარტებას პაციენტების გაცხარება მოჰყვა და კონფლიქტმა კინაღამ სახიფათო სახე შეიძინა.

არჩევნების ჩატარების ოქმი და დოკუმენტაცია საბურთალოს საარჩევნო ოლქში (თავმჯდომარე ჩხაიძე) მოიტანა თავად საავადმყოფოს მთავარმა ექიმმა, რომელიც ამასთან საუბნო კომისიის თავმჯდომარეც ყოფილა. მან განაცხადა, რომ მისმა პაციენტებმა მხარი დაუჭირეს შევარდნაძეს, მაგრამ სიებზე ხელს არ აწერენ და ითხოვდა ამ ხმების ჩათვლას. კომისიის წევრებისა და დამკვირვებლების, მათ შორის "თავისუფალი საქართველოს" წარმომადგენლის მოთხოვნით, ეს ბიულეტენები გაუქმდა.

საქართველოს ორსახოვანი იანუსი არჩევნების წინაშე

29 აგვისტოს საქართველოს პრეზიდენტმა ედუარდ შევარდნაძემ მიიღო სხეულის დახიანება მანქანაში ჩადებული ნაღმის აფეთქების შედეგად. ამ ქმედების ავტორი გახლდათ. შევარდნაძის უშიშროების სამსახურის უფროსი იგორ გიორგაძე. ბატონი გიორგაძე მაშინვე მოსკოვს გადაფრინდა, სადაც მან გამოაქვეყნა სახელმწიფოს მეთაურის მამხილებელი მასალები. ყოფილი უშიშროების შეფი ბრალს დებს შევარდნაძეს კორუფციაში.

საქართველოში არ უკვირთ შიდა დაპირისპირებები, ხალხს აქ კარგად ახსოვს შევარდნაძის მოღვაწეობის კომუნისტური პერიოდი. მსგავსად რომაული ღმერთის იანუსისა, მას ორი სახე აქვს: ერთი სანდომიანი ღიმილით იმზირება დასავლეთისკენ, მეორე კი მკაცრად და ულმობლად უყურებს საკუთარ ხალხს.

კვირას ქართველი ამომრჩევლები მივლენ საარჩევნო ყუთებთან, რათა აირჩიონ ქვეყნის პარლამენტი და პრეზიდენტი. სამი წლის წინ შევარდნაძე აირჩიეს სახელმწიფოს მეთაურის პოსტზე ხმათა 96%-ით. სამწუხაროდ, მის გარდა მაშინ არავინ იყრიდა კენჭს. დასავლეთი, რომელსაც ჯერაც ვერ დაეღწევია თავი შევარდნაძის ჰიპნოზური ხიბლისთვის, რომელიც გლასნოსტისა და პერესტროიკის პერიოდიდან მომდინარეობს, მზად იყო მიეღო BBC-ის მიერ წამოყენებული დებულება, რომ თითქოს მაშინ იმდენად დიდი იყო შევარდნაძის პოპულარობა, რომ ვერავინ გაბედა მის გვერდით თავისი კანდიდატურის წამოყენება. თუმცა საქართველომ, ალბათ, ყველაზე უკეთ უწყოდა ამის შესახებ.

ზოგადი მიმოხილვა

დასავლელ დიპლომატთა ჩუმი მოლოდინი, რომ შევარდნაძის დაბრუნებას 1992 წელს მოჰყვებოდა საქართველოში მდგომარეობის გაუმჯობესება, არ გამართლდა. ქვეყანაში სამწლიანი არეულობა დამყარდა. საქართველოს პირველი პრეზიდენტის ზვიად გამსახურდიას (რომელიც, სხვათა შორის, არჩეულ იქნა ხუთ სხვა კანდიდატზე დამავალებელი გამარჯვების შედეგად) დამხობას მოჰყვა სასტიკი ძალადობა, ომი, სამოქალაქო ომი. შეიარაღებულ ბანდათა თარეში გახდა მიზეზი ქვეყნის ეკონომიკური დაცემისა, რამაც თავის მხრივ გამოიწვია ასობით და ათასობით ადამიანის უცხოეთში გადახვწა.

უკანასკნელ ხანს შეინიშნება ერთგვარი მცდელობა წესრიგის დამყარებისა. აფეთქების შემდეგ შევარდნაძის მომხრეებმა განახორციელეს ე.წ. წმენდის ოპერაცია ოპოზიციის მიმართ.

მართლაც, შევარდნაძე, სტალინის მსგავსად, ახერხებს შეცდომაში შეიყვანოს დასავლეთის პოლიტიკოსები, რომლებიც თვალს ხუჭავენ მის საშინაო პოლიტიკაზე, ტაშითა და ოვაციებით ხვდებიან ტკბილმოუბარ პოლიტიკოსს.

აფეთქების შემდეგ შევარდნაძის გერმანელმა მეგობრებმა მას გადასცეს დაჯავშნული "მერსედესი", თუმცა ფრიად უცნაური პირობით, რაც ამჟღავნებს მათ დამოკიდებულებას ქართული დემოკრატიის მიმართ. კერძოდ, შევარდნაძის პრეზიდენტობის შეწყვეტის შემდგომ მანქანა კვლავ გერმანიას უნდა დაუბრუნდეს.

სხვა სიტყვებით რომ ვთქვათ, თუ საქართველოს მოსახლეობის არჩევანი არ დაემთხვა მათ ნება-სურვილს, ანუ თუ ხალხმა სათანადოდ ვერ ჩაბარა ეს გამოცდა და გერმანიისთვის სასურველი კანდიდატი დამარცხდა, მაშინ საქართველო აღარ უნდა ელოდეს მისგან დახმარებას. ამგვარია დასავლეთის დამახინჯებული მიდგომა დემოკრატიის დამყარებისადმი ყოფილ საბჭოთა კავშირში და არა მარტო საქართველოში, სადაც ყოველივე ზემოთქმულმა დასავლეთის დემოკრატიის მიმართ ცინიკური დამოკიდებულება წარმოშვა.

მოახლოებული არჩევნების წინა პერიოდში ქუჩებში მშვიდი ვითარებაა. არჩევნების შემდეგ, სავარაუდოა, დამყარდეს უფრო სტაბილურობა, ვიდრე დემოკრატია.

გამოკითხვის შედეგები გვიჩვენებს შევარდნაძის დიდ უპირატესობას სხვა კანდიდატებთან შედარებით. უფრო ზუსტად, საზოგადოების კონტროლის სათავეები მის ხელშია. საინფორმაციო საშუალებები ფართოდ აშუქებენ მისი "არაპარტიული პოლიტიკის" დებულებებს. ახლად მიღებული კონსტიტუცია საფუძველს უყრის ძლიერ აღმასრულებელ ხელისუფლებას. პრეზიდენტი ერთპიროვნულად ნიშნავს 84 რეგიონალურ ხელისუფალს, რომელთა უფლებები ფაქტობრივად შეუზღუდავია. აგრეთვე მისი ბრძანებით ინიშნება ადგილობრივი საარჩევნო კომისიების თავმჯდომარეები, რომელთა კომპეტენციაში შედის არჩევნების მეთვალყურეობა და ხმების დათვლა კვირას, არჩევნების შემდეგ. ადგილობრივი მმართველობის სფეროში არ არსებობს დემოკრატიული პრინციპები, რაც ფაქტობრივად შეუზღუდავს ხდის ხელისუფალთა უფლებამოსილებას. შევარდნაძის მომხრეების აზრით, ადგილებზე არჩევნების გზით მოსული ხელისუფლება დაარღვევს ეროვნულ ერთობას.

თვით საქართველოს პარლამენტი, როგორც ჩანს, სხვა არაფერი იქნება, თუ არა სალაყბო. ძალაუფლების მკვეთრი განაწილება და მისი ეფექტური კონცენტრაცია პრეზიდენტის ხელში, კვრას არჩეულ პარლამენტარებს ბევრის იმედს

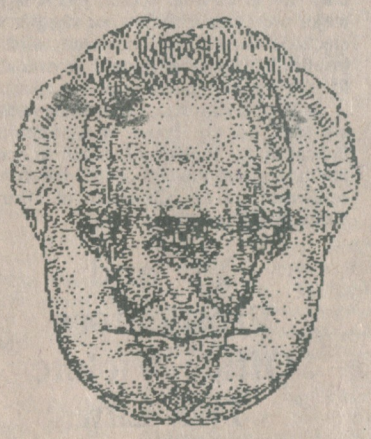

არ უტოვებს. ისინი აღმოჩნდებიან უხერხულად გაჩხერილები ზევიდან - შევარდნაძის ძალაუფლებასა და ქვევიდან - მის წარმომადგენელთა ძალაუფლებას შორის. იმ შემთხვევაშიც კი, თუ საქართველოში სამართლიანი არჩევნები ჩატარდება, არსებულ შეზღუდვათა პირობებში, საქართველოს სვლა პლურალისტური დემოკრატიისკენ მეტად ნელი და მტკივნეული პროცესი იქნება.

ერთი შეხედვით, საქართველოში დაბრუნებულ სტუმარს თვალში მოხვდება სიტუაციის ერთგვარი გაუმჯობესება. კრიმინალური ბანდების თარეშის აღკვეთის შემდეგ, შეამჩნევს ქუჩაში კანონისა და წესრიგის აღდგენის ნიშნებს. 1992 წლის წინა არჩევნებთან შედარებით, მდგომარეობა საგრძნობლად გამოსწორებულია. პრეზიდენტ შევარდნაძეს იმედი აქვს ბანდიტური ჯგუფების რეპრესირების გზით მოიპოვოს მოსახლეობის ნდობა.

მაგრამ ამგვარი სტრატეგია მოკლე მეხსიერების ხალხსა გათვლილი. ბოლოს და ბოლოს ამ ბანდათა მეთაურები, რომელთაც დღეს ასე დაუნდობლად ლანძღავენ საინფორმაციო საშუალებები (თორემ ქართველი ხალხი მათ ადრეც ლანძღავდა და ახლაც), ხომ პრეზიდენტის მთავარი მხარდამჭერნი იყვნენ 1992 წლის არჩევნების დროს, ზოგი დეპუტატიც კი გახდა მაშინ - ჯაბა იოსელიანი, ყოფილი კრიმინალი, წარმოჩინდა როგორც ინტელიგენციის წარმომადგენელი და სახალხო ლაშქრის მეთაური. მისი ლაშქარი - "მხედრიონი" - იყო ის ძირითადი ძალა, რომელმაც განახორციელა სამხედრო გადატრიალება და საქართველოს კანონიერად არჩეული პრეზიდენტის გამსახურდიას დამხობა. სულ რაღაც სამი წლის წინ ბატონი შევარდნაძე თავგამოდებით იცავდა ამ უკანასკნელთ, წარსულში მათ მიერ ჩადენილ დანაშაულთა და ბოროტმოქმედებათა მიუხედავად. რამდენიმე ხნის შემდეგ შევარდნაძემ განაცხადა, რომ მისთვის შეურაცხყოფილია ურთიერთობა იმ პოლიტიკურ მოღვაწეებთან, რომელთა კრიმინალური წარსული არავისთვისაა საიდუმლო.

ასეა თუ ისე, როგორც ერთმა პოლიციელმა გულახდილად მითხრა, საქართველოში რეკეტი არ შეწყვეტილა. მცირე მეწარმეს დღესაც უწევს ფულის გადახდა, რათა მისი კიოსკი მოულოდნელად ცეცხლის ალში არ გაეხვიოს, ოღონდ დღეს იგი ფულს უხდის პოლიციას. შესაძლოა, უკვე წინგადადგმული ნაბიჯია ის, რომ ქრთამის აღების უფლება მხოლოდ პოლიციას აქვს, მაგრამ, საეჭვოა, ამგვარი გადანაცვლების გამო დიდხანს გაძლოს პრეზიდენტისადმი მადლიერების გრძნობამ.

კანონის უგულებელყოფა იმაშიც ვლინდება, რომ 1992 წლიდან დაწყებული, უმოწყალოდ აწამებენ რეჟიმის მოწინააღმდეგეებს. ბოლო დროს პატიმართა მონახულების შედეგად, აშკარა გახდა მათზე ფიზიკური ზეწოლის ფაქტები. შევარდნაძე მტკიცედ აცხადებდა, რომ მისი ხელისუფლება გამოაშკარავებდა და დასჯიდა ამგვარ დანაშაულებათა ჩამდენთ, მაგრამ ჯერჯერობით გასამართლებულია მხოლოდ ექვსი, დანარჩენი ასობით შემთხვევა კი გაუხსნელი დარჩა. ბედის ირონიაა, ალბათ, რომ ზოგიერთი პატიმარი, რომელსაც დღეს აწამებენ საპატიმროში, ადრე ბატონი გიორგაძის სამსახურში იდგა. მიუხედავად გიორგაძის წინააღმდეგ წარმოებული კამპანიისა, სადაც მას ბრალს დებენ ყველა იმ უბედურებაში, რომელიც საქართველოში მოხდა, ციხეებიდან მაინც არ გაუთავისუფლებიათ ის პირები, რომელნიც დააპატიმრეს გიორგაძის უშიშროების სამსახურის უფროსად ყოფნის დროს.

ბატონი შევარდნაძე, სტალინის მსგავსად, ახერხებს შეცდომაში შეიყვანოს დასავლეთის პოლიტიკოსები, რომელნიც თვალს ხუჭავენ მის საშინაო პოლიტიკაზე და ტაშითა და ოვაციებით ხვდებიან ტკბილმოუბარ პოლიტიკოსს.

კანონის არარსებობა

საქართველოს მოსახლეობას არ სჯერა, რომ ქვეყანაში დამყარდა კანონიერება და წესრიგი. ამის აშკარა დასტურია მისი უნდობლობა ახლად შემოსული ფულის ერთეულის მიმართ. ახალი ფულის შემოღება დასავლეთის დახმარების საპასუხოდ ერთგვარი ხარკის მოხდაა და სხვა არაფერი. სამწლიან ჰიპერინფლაციას ვითომდაც მოჰყვა რეფორმა, რომელიც ფულის ახალი ნიშნების შემოღებით შემოიფარგლა. დოლარისა და სხვა მყარი ვალუტის ხმარებიდან ამოღებისთვის გატარებული უმკაცრესი ზომების მიუხედავად, ლარის შემოღებიდან რამდენიმე დღის შემდეგ კვლავ გაჩნდა მოთხოვნილება დოლარზე.

ახლად შემოღებული ფულის ქართველებს ნაკლებად სჯერათ, ვიდრე შევარდნაძის უცხოელ თაყვანისმცემლებს. წინასაარჩევნო კამპანიის დროს შევარდნაძე შეჰპირდა ხალხს, რომ გაუზრდიდა ხელფასებს 50%-ით. დაუჯერებს თუ არა მოსახლეობა ამ დაპირებას, მომავალი გვიჩვენებს.

საერთაშორისო საზოგადოებამ 1992 წლის ერთპიროვნული პრეზიდენტი არჩევნები შეაფასა როგორც დემოკრატიის პროცესში საქართველოს მიერ წინგადადგმული ნაბიჯი. ამდენად, საეჭვოა, რომ კვირას დანიშნულმა არჩევნებმა რაიმე მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოახდინოს დემოკრატიის დამკვიდრების საკითხში, რაც უპირველესად კანონის უზენაესობასა და ადამიანის უფლებათა დაცვაში გამოიხატება. ბატონი შევარდნაძის ავტორიტეტი, როგორც "პერესტროიკის" მთავარი მონაწილისა, ხელს უშლის დასავლეთს მოახდინოს რეალური ზეწოლა საქართველოში რეფორმების გატარების მოთხოვნით.

მარკ ალმონდი
"უოლ სთრით ჯორნელ"
(ევროპული გამოცემა)
3.11.1995წ.

TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA)
№26 10-16 November, 1995
(in brief)

Reporting From the Polling Station

Citizens' Union Continues Election Campaign

Especially abundant facts of violations were fixed in #4 polling station of #1 Mtatsminda Election District. The order of balloting was massively violated under the pretense of the limited number of cabinets for balloting. The window glasses of the building from inside were covered with election campaign slogans. The slogans were not also removed in #2 Polling Station.

One voter has three voting papers. The observers timely noticed this and asked the voter for explanation. The voter stated that the voting papers were handed by the member of Election Commission Ms. Zaira Epitashvili.

In the same polling station the representative of National-Democratic Party slipped into the ballot-box three voting papers and being noticed by the observers failed to slip three more voting papers (two for majoritary candidate and 1 - for proportional list). From #4 polling station 46 voting papers were taken to be delivered to the sick voters. Of those only 12 were returned to the polling station and even those mysteriously disappeared later.

In some cases 4-5 citizens at a time were allowed to enter the voting cabinet. When the observers pointed to that fact, the chairman of the election commission Akhobadze declared that he had the permission from the Chairman of the Regional Election Commission.

In Mtatsminda #7 polling station the increased activity of the members of the Citizens' Union and their supporters was observed from the early morning. Totally ignoring the Election Law they openly were carrying on propaganda for Shevardnadze. The confident person of Eduard Shevardnadze Ms. Lilly Kalandarishvili was seen the voters to the voting cabinets, for which she was criticized by the observers though without any visible result. She had the book by Eduard Shevardnadze with his portrait on the cover. The activists of the Citizens' Union paid special attention to the elderly and invalids calling them to vote in favor of Shevardnadze. The member of the election commission Korzhinevski irrespective of the observers' reproofs was loudly agitating for the Citizens' Union and exerting pressure on the voters by accompanying them into the voting cabinets. The supporters of the Citizens' Union aggressively responded to the reproofs of the observers, were threatening them and making the attempts to physically abuse them. Among those were the announcer of the TV program "Kvishis Saati" (the "Sand-Glass") Chachua and Lilly Kalandarishvili.

The voter Nazi Bokuchava who together with her daughter were demonstratively waving the portraits of Shevardnadze and Mamuka Areshidze, when approached by the observer, threatened to put his eyes out.

The fact of participation in the elections of the under age David Shiolashvili (born 01.12.77) have been fixed in this polling station. Citizen Sogratin without any resistance voted in this polling station irrespective the fact that he belonged to another voting station

Voting Papers from Under the Raincoat

The election posters were not removed In Vake #2 election district (Nos. 17, 37. 39 polling stations), the procedure of balloting was violated. In some places, for example, in #12 polling station (Sulkhan Saba Pedagogical Institute) there were only two or three voting cabinets due to which fact the voters were queuing in line.

In #8 polling station of two voting boxes one was not sealed.

In #17 polling station (Tskneti) the lists of parties were absent, instead the walls were thickly plastered with the propagandistic posters of the Citizens' Union. When looking through the lists of voters the observers found out that 6 voters were registered for three and four times. In both, main and additional ballot boxes the observers found out 1481 voting papers instead of 1540. Of those 71 were considered invalid.

In #19 polling station of Vake district after the ballot boxes were open and the voting papers removed, the deputy chairman of the elections commission Mr. Geno Abashidze attempted to slip the voting papers hidden in his raincoat into the heap of the voting papers. The members of the election commission noticed this and took away the false voting papers. It turned out, hat of 35 voting papers in all president voting papers was circled #5 candidate (Shevardnadze); among the deputies of majoritarian lists - #19, while in party lists 16 voted for the Citizens' Union and 18 - for the national-Democratic Party. Only one voting paper was empty.

The Modest Lunch of the "Citizens" for the Election Commission

In #5 election district of Isani are 67 polling stations and 113 700 voters. In accordance with the official data, in Isani district 60 000 of voters participated in the elections.

By six p.m. #5 polling station was visited by he deputy gamgebeli of Isani District (former secretary of district committee) Ms. Manana Gochaleishvili. Having learned the results of the voting saying that of 2614 voters named in the lists only about 800 came to the polling station she got very angry with the election commission members, who fruitlessly tried to assure her in their innocence. As a proof they showed her more than 100 voting papers which were written on the names of the passed citizens. Without a hint of hesitation Gochaleishvili ordered to check the houses and force the voters to come to the polling station, to which strongly objected the observers.

In #6 polling station of the same election district (located in #5 gymnasium, 16 Filatov st.), the observer N. Kemoklidze fixed the fact of putting two voting papers by one voter under the observance of two other observers Janashvili and Bukhia as well as the attempt of one citizen to vote using the other person's passport.

At noon in the polling stations of Isani #5 voting district the representatives of the Citizens' Union were handing out lunch to the members of election commission and observers. When pointed to the unlawfulness of such action the observers of #17 polling station K. Maisuradze was very surprised saying "What's wrong with this?".

In #14 polling station the chairman of the election commission Marina Kokelashvili from the early morning began to agitate for Shevardnadze and the Citizens' Union via local radjo, which caused the resentment of the members of election commission and observers. As a result she was dismissed from the duty of chairman of the election commission.

In #4 polling station of Chugureti district the voter Tsitsino Mamulashvili was voting instead of another person. After she had slipped the majoritarian candidates voting papers she had been noticed by the observers and thus failed to slip other voting papers into the box.

In the same polling station at 6.30 a.m. the attempt to steal the voting papers was fixed.

In #27 polling station of Samgori #6 Election District the majority of voters did not come to the polling station and the elections were not conducted. This district showed a very low activity of the voters on the whole.

Great majority of foreign observers was busily engaged in leisurely observing Tbilisi views in the vicinities of "Metekhi" Hotel. In the evening two of them - the members of Canada Parliament Mr. Jim Jordan and Peter Tymeiner visited #16 polling station located next door to the hotel. They informed the commission and the observers, that it snowed in Canada, after which they continued with their evening walking.

Manipulations with the Number of Voters

This is one of the effective mechanisms of elections falsification: artificial increase or decrease of the number of voters, when the election district or polling station fail to gather the necessary amount of 50% of voters. The means of the first manipulation are the so-called additional lists of voters, that is the lists which include the citizens arrived from other places for temporal staying in the given location. Such false names of the voters in case of necessity can be heap to thousands in number in the town with more than million of population. For this reason the additional lists with great amount of voters always cause some concern. Thus, for example, in #8 polling station of Vake district in the process of counting votes, Mr. Gia Kapanadze initially fixed 266 voters participating by additional lists, but later (when he saw that the necessary 50% limit was achieved) he reduced the previous number to 160 citizens.

To this testifies one more incident: Mr. Elguja O. Shvelidze voted in two polling stations: in #1 polling station of Didube District (#8 Tetelashvili st.) his number in the additional list being 413 (according to the registration in his passport he belonged to this district and should have vote there) and in #125 polling station (located in #134 Russian School) where he also voted via additional list of voters.

It is noteworthy, that exact information about the number of voters in Georgia has no one including the Central Election Commission, which was able to provide us with only approximated number of about 3 200 000. It is hard to say whether the Central Election Commission is really unaware of the exact number or is deliberately hiding the information. This information should not only not to be atop secret, but it is the major prerequisite to find out whether the elections should be considered valid or invalid. This number should be available for the whole population of the country.

It is also important, that some polling stations do not have announcement indicating the number of voters. In many polling stations the lists of voters were not confirmed by the Chairman of District Election Commission.

TV and Prosecutors Office Violate The Law

On November 4, that is on the day before the elections, Georgia TV transmitted the statement of the Press Center of the Republican Prosecutor's Office saying that in case of successful implementation of terrorist act of August 29, 1995, the Rescue Committee with Jumber Patiashvili as its member should have come to the power. Related to this fact, seven members of the Central Election Commission made a written protest and demanded this issue to be considered at the session of the Central Election Commission.

On the same day via TV program "Audience" within the framework of the pre-election campaign it was announced that the Prosecutor's Office gave out the warrant for arrest of Jaba Ioseliani. Jaba Ioseliani made a written protest to the Central Election Commission and Republican Prosecutor's Office saying that this information was slanderous and violated the presumption of innocence and the Elections Law. Jaba Ioseliani believes, that this statement was done with the aim to exert pressure on the voters.

On November 5 in the process of elections the second channel of Georgian TV and Telecompany "Kavkasioni" transmitted Eduard Shevardnadze's interview which was of obvious propagandistic nature. This fact is also considered as a rough violation of the Election Law.

Information was obtained based on the data of the "Abhali Taoba" newspaper and BGI information agency.

Military-Election Regime

In Dusheti #1 polling station at 8 a.m. the Chairman of the Election Commission Mr. Abesalom Iordanishvili without agreeing the issue with the other members of the Commission and without attaching the adequate documentation handed to some military officers the voting papers to be taken to the military detachments to conduct the elections. As he himself states, he has handed to each military officer 200 voting papers and made two members of the commission to accompany them. However, the above members of the commission Mr. Paata Javakhishvili and Mr. Valerian Zandarashvili according to the testimony of other commission members were seen during the whole day in the polling station. Moreover, Javakhishvili himself states that he had never been in the military detachment. At 4 p.m. the polling box was brought top the polling station by two military officers - Commander of the detachment Nikolaishvili and Guard staff member Tengiz Garibashvili. Thus, the elections in Dusheti military detachment were held with rough violations of the Election Law in the absence of the Election Commission members. This fact is confirmed both by the members of the #1 polling station commission members (K. Zhvania, Z. Dzidzishvili, T. Sagirashvili, M. Kakhishvili (total of 8 persons), and the Deputy Chairman of #28 Dusheti Regional Election Commission Grigalashvili, members of the commission Z. Tsitlauri, Ph. Mirzashvili and others.

The Central Elections Commission Against the Observers and Media

As it is known, the Central Elections Commission refused to accredit four observers from International Human Rights Society under the pretense that they were citizens of Georgia. It is obvious, that the Commission was not happy to have these persons as observers who on the one hand were well aware of the local "democratic" orders and thus were able to readily recognize any violations, and on the other hand, they could use their status of international observers.

It is noteworthy, that to the Central Elections Commission was not allowed the observer Zurab Tsulaia sent by the "Tavisupali Sakartvelo" newspaper. As we have been informed, on the day of elections the doors of the Central Elections Commission happened to be tightly closed for any representatives of the press.

Naturally, the above Commission, considering the fact that all information about the elections is accumulated here, was more than reluctant to work in the presence of the observers: so that the Commission members could feel themselves more at home.

This example seems to be contagious for the polling stations as well. Thus, in #9 polling station of Gldani district (located in the building of Akhmeteli Drama Theater) the police officer who refused to name himself, took the presentation paper confirmed with the stamp of the "Tavisupali Sakartvelo" newspaper from the representative of the above newspaper Mrs. Asmat Bakuradze and threatened to arrest her.

ELECTIONS IN GEORGIAN

Preliminary Report Issued by The British Helsinki Human Rights Group

(Fragment)

One of the most positive features of these elections was the involvement of hundreds of domestic observers accredited by the Fair Election Society. (Their scrutiny of the electoral process came, of course, in addition to that of the members of the precinct and district level commissions, to which representatives of parties/blocs and independent candidates were designated).

It is all the more disappointing, therefore, that at around 5.00 a.m. on 6 November armed police were asked by the chairman of the district electoral commission in Abasha, Kukuri Lazareishvili, to clear the room of the 10 domestic observers who had until then been watching the count. Dismayed by this step, a crowd began gathering in front of the building where the count was being conducted, only to be dispersed by police. By 14.00 p.m., the time of arrival of the representative of the BHHRG, still no results had been announced in any of the three contests, even though the total number of registered voters in the district (including internally displaced persons) was less than 23,000. Within 15 minutes of our arrival, however, the commission announced that an independent candidate had defeated the one standing for the Citizens Union of Georgia by a narrow margin (5,376 to 4,484).

Alerted by the closeness of this result, some of the members of the district's 24 precinct electoral commissions asked us to pay particular attention to the results now being announced in the presidential race. In two cases, one of the set of original protocols (presenting the results) taken from the precinct to the district level commission were produced for our inspection.

In precinct no. 1 (Abasha) the protocol gave 632

to Shevardnadze, and 1,090 to Patiashvili. In precinct no. 17 (Naesakovo), the result was 189 for Shevardnadze and 442 for Patiashvili.Comparing these protocols with those from the same two districts now submitted for our inspection by the district commission, the figures had in both cases been switched to the advantage of Shevardnadze. It should be noted that the second sets of protocols resembled the first in every other respect, though one of the members of the precinct commission complained that the signature meant to be his on this set was a forgery. The BHHRG observer present photographed the contradictory protocols. When he tried to bring the discrepancy to the attention of officials (it should be mentioned that also present at this stage of the count was a representative of the Central Electoral Commission), they snatched away one of the sets of protocols and acted in a manner that made it prudent to leave.

მთავარი რედაქტორი თამარ ებრალიძე
EDITOR IN CHIEF TAMAR EBRALIDZE

მოგვწერეთ მისამართზე: 380008, თბილისი 8, საბონენტო ყუთი №227
Address for correspondence: Box #227, 380008, Tbilisi 8, Georgia